

ข้อห้ามการรับฟังพยานหลักฐานที่มีลักษณะส่วนตัว

Prohibition of listening to evidence that has personal characteristics

ภัทรพล เข้มสวัสดิ์¹

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรรกริรมย์ โกมลารชุน²

บทคัดย่อ

การรับฟังพยานหลักฐานนั้นจะมีกฎเกณฑ์ในการรับฟังพยานหลักฐานตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 ซึ่งบัญญัติว่า “พยานวัตถุ พยานเอกสาร พยานบุคคล ซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์ ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องเป็นพยานหลักฐานที่ไม่ได้เกิดจากแรงจูงใจมีคำมั่นสัญญาขู่เชืง หลอกลวงหรือมิชอบด้วยประการอื่น” และให้สืบตามประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นว่าด้วยการสืบพยาน ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

พยานหลักฐานทุกชนิดที่น่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์ ให้รับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องมีได้เกิดจากการจูงใจ มีคำมั่นสัญญา ขู่เชืง หลอกลวง หรือโดยมิชอบด้วยประการอื่น จะเห็นได้ว่า มาตรา 226 นั้น ไม่เปิดโอกาสให้ศาลได้ใช้ดุลพินิจในการรับฟังพยานหลักฐาน แต่ในขณะที่เดียวกันถ้ามีการฝ่าฝืนหลักเกณฑ์ในการนำสืบพยานหลักฐานที่ได้กำหนดหลักเกณฑ์การห้ามรับฟังพยานหลักฐานไว้ซึ่งเรียกว่า บทตัดพยานหลักฐาน ในมาตรา 226/1 ซึ่งบัญญัติว่า ในกรณีที่ความปรากฏแก่ศาลว่า พยานหลักฐานใดที่เป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยชอบแต่ได้มาเนื่องจากการกระทำโดยมิชอบหรือเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยอาศัยข้อมูลที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบ ห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานนั้น เว้นแต่การรับฟังพยานหลักฐานนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อการอำนวยความสะดวกมากกว่าผลเสียอันเกิดจากผลกระทบต่อมาตรฐานของระบบงานยุติธรรมทางอาญา หรือสิทธิเสรีภาพของประชาชน

แต่ในบางกร้พยานหลักฐานบางอย่างแม้จะเกี่ยวข้องกับคดีก็ตาม แต่หากถ้ามีการอนุญาตให้นำหลักฐานเหล่านี้มาใช้ในการพิจารณาคดีแล้วอาจจะส่งผลร้ายต่อผู้ถูกกล่าวหา ดังนั้นแม้พยานหลักฐานเหล่านี้จะมีประโยชน์ต่อการดำเนินคดีแต่ก็ยังเป็นปัญหาอยู่ว่า สมควรจะนำมาใช้ในการพิจารณาคดีหรือไม่ เพราะหากมีการนำเข้าไปใช้ในการพิจารณาคดีแล้วอาจส่งผลร้ายต่อการดำเนินคดีมากกว่าประโยชน์ที่จะได้รับ

การที่กฎหมายอาญาเป็นเรื่องของการค้นหาความจริงโดยการแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามพันธกิจหลักของรัฐที่มีหน้าที่ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ซึ่งเป็นหน้าที่หลักของเจ้าพนักงานรัฐตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (11)³ แต่จากการ

¹ นักศึกษาหลักสูตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ ปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

² ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

³ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2(11).

แสวงหาพยานหลักฐานมาเพื่อพิสูจน์ว่า จำเลยได้กระทำความผิดจริงหรือไม่นั้น อาจเป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล การที่เจ้าพนักงานของรัฐปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรการบังคับทางอาญา ไม่ว่าจะเป็น การจับ การค้น การยึด โดยวิธีการที่กฎหมายกำหนดถูกต้องทุกประการ แต่พยานหลักฐานที่ได้มานั้น เป็นพยานหลักฐานที่มีลักษณะส่วนตัว ซึ่งจะเป็นข้อห้ามการรับฟังพยานหลักฐานอีกแบบหนึ่งที่กฎหมายไทยยังไม่ได้มีการบัญญัติไว้ คือข้อห้ามการรับฟังพยานหลักฐานที่มีลักษณะส่วนตัว เพราะถือว่าการรับฟังพยานหลักฐานประเภทนี้จะเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลมากเกินไป เช่น กรณีตัวอย่างของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ได้ตัดสินไว้แล้วว่า ศาลสูงเยอรมันได้พิจารณาการตัดสินในชั้นอุทธรณ์ว่าสมคบกันที่กึ่งส่วนตัวของผู้ต้องหาสามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานในศาลได้ ในคดีนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจได้สมคบกันที่กึ่งส่วนตัวของผู้ต้องหาโดยภรรยาของผู้รักของจำเลยได้นำสมคบกันที่กึ่งส่วนตัวซึ่งถูกซ่อนอยู่ในบ้านมาให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ ในคดีนี้ศาลได้ใช้ทฤษฎีในการชั่งน้ำหนักความสำคัญสัดส่วนความรุนแรงของความผิดและความน่าสงสัยว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดกับสัดส่วนความสำคัญของสิทธิและเสรีภาพแห่งเอกชน ศาลสูงเยอรมันได้กลับคำตัดสินของศาลล่างที่ไม่รับฟังสมคบกันที่กึ่งส่วนตัวของจำเลยเป็นพยานหลักฐานลงโทษจำเลยเพราะถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล (Judgment of Feb. 21, 1964, BGH, 19BGHSt 325) ภายใต้รัฐธรรมนูญ มาตรา 1 และมาตรา 2⁴ ดังจะเห็นได้ว่า บทบัญญัติในมาตรา 226/1 ไม่มีบัญญัติครอบคลุมถึงข้อห้ามรับฟังพยานหลักฐานที่มีลักษณะส่วนตัว ทั้งที่กฎหมายรัฐธรรมนูญได้บัญญัติรับรองถึงสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคลเอาไว้ ดังนั้นควรจะมีการแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายโดยการบัญญัติ โดยเพิ่มเรื่องข้อห้ามรับฟังพยานหลักฐานที่มีลักษณะส่วนตัว เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล เพราะเจ้าพนักงานของรัฐจะแสวงหาพยานหลักฐานโดยกระทำการล่วงละเมิดสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคลนั้นไม่ได้ ศาลควรที่จะปฏิเสธไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาเหล่านี้ในคดี

ABSTRACT

Listening to the evidence will have rules for listening to evidence as provided in the Code of Criminal Procedure, Section 226, which states that "witnesses, witnesses, documents, personal witnesses should prove that the defendant is wrong or innocent. To be claimed as evidence But must be a testimony that is not caused by motivation, there is a promise, threatening Deceiving or abusing other things "and in accordance with this Code or other laws regarding witness examination Which are as follows

All kinds of evidence that should prove that the defendant is wrong or innocent To be listened to as evidence But must not be caused by motivation Having a promise, threatening, deceiving or otherwise wrongfully It can be seen that Section 226 does not allow the court to exercise discretion in listening to the main witnesses. But at the same time, if there is a violation of the criteria for evidence examination that has

⁴ อิศราวุธ อ่อนน้อม, หลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ, หน้า 64-65

set the rules for prohibiting listening to evidence, which is called Cutting evidence in Section 226/1 which states that In the case of the appearance to the court that Any evidence that is a testimony that has arisen but has been acquired due to wrongful acts or evidence obtained by using information that has happened or has been wrongfully acquired. Do not allow the court to listen to the evidence. Unless listening to the evidence is beneficial to the justice rather than the consequences of the impact of the standards of the criminal justice system Or the rights and freedoms of the people

But sometimes, some evidence, even if it relates to the case But if permission is given to use these evidence in the trial, it may be detrimental to the accused Therefore, even though these testimony are useful for prosecution, it is still a problem that Should be used in the trial? Because if being used in the trial, it may have a detrimental effect on the prosecution than the benefit

The criminal law is a matter of finding truth by seeking evidence to bring the offender to punish according to the main mission of the state that has the duty to prevent and suppress crime. Which is the main duty of the state official under the Criminal Procedure Code, Section 2 (11), but from seeking evidence to prove The defendant has actually committed the crime or not. May be an act that violates the rights and freedoms of a person The state official has performed duties in accordance with the criminal compulsory measures, whether it is arresting the search, seizure by the legal method in all respects. But the evidence obtained is a testimony with personal characteristics Which would be a prohibition against listening to other evidence that Thai law has not yet been established Is the prohibition of listening to evidence that has personal characteristics Because it is considered that listening to this type of evidence is a violation of personal rights, such as the case of the Federal Republic of Germany Decided that The German High Court considered the decision in the appeal that the accused's journal could be heard as evidence in the court. In this case, the police officer got the personal diary of the accused by the defendant's wife, Paruk, bringing the personal diary hidden in the house to the police. In this case, the court used the theory to weigh the importance, proportion, severity of the offense and the suspicion that the defendant was the perpetrator and the proportion of the importance of private rights and liberties. The German High Court reversed the verdict of the lower court that did not listen to the defendant's personal journal as evidence of punishment because it was considered a violation of personal rights (Judgment of Feb. 21, 1964, BGH, 19BGHSt 325) under Article 1 and Section 2 can be seen that The provisions of Section 226/1 do not contain provisions covering the prohibition of listening to evidence that has personal characteristics. Both the constitutional law guarantees personal rights and freedoms Therefore, the provisions of the law should be modified by the law. By increasing the prohibition of listening to evidence that has personal characteristics In order to protect the

rights and personal freedoms Because the state official will seek evidence without violating the rights and freedoms of that individual The court should refuse to listen to these evidence obtained in the case.

1. บทนำ

การที่ศาลจะปฏิเสธไม่รับฟังพยานหลักฐานที่มีความน่าเชื่อถือ เนื่องจากการได้มาของพยานหลักฐานนั้นเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลที่มีกฎหมายรับรองและคุ้มครองไว้ เช่น การที่เจ้าพนักงานใช้อำนาจจับกุม ตรวจค้น ราษฎรโดยปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดทุกประการและการจับกุม ตรวจค้นนั้น ได้มาซึ่งพยานหลักฐานสำคัญและเป็นพยานหลักฐานที่สามารถนำมาพิสูจน์ความผิดที่เกิดขึ้นได้แต่จำต้องตัดพยานเหล่านั้นออกไปจากคดี ย่อมส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมอย่างแน่นอน กฎหมายจึงต้องวางหลักการให้ชัดเจนว่าควรจะรับฟังหรือไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มานั้นและมีเหตุผลใดบ้างที่จะรับฟังหรือไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มา

1.1 ความหมายของการรับฟังพยานหลักฐาน (admissibility of evidence)

การรับฟังพยานหลักฐาน หมายถึง ขั้นตอนในการที่ศาลจะวินิจฉัยหรือคัดเลือกว่าพยานหลักฐานชิ้นใดสามารถนำสืบหรือนำเข้าสู่สำนวนได้โดยชอบด้วยกฎหมาย⁵ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่แตกต่างกับการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน ในการรับฟังพยานหลักฐานของศาลนั้นมีได้หมายความว่า หากมีการเสนอพยานหลักฐานชิ้นใดต่อศาลแล้ว ศาลจะรับฟังพยานหลักฐานชิ้นนั้นเสมอไป ทั้งนี้เพราะพยานหลักฐานที่ศาลจะรับฟังได้นั้นมีหลักเกณฑ์อันเป็นข้อจำกัด กล่าวคือ ในชั้นแรกพยานหลักฐานนั้นจะต้องเป็นพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงอันเป็นประเด็นแห่งคดีเสียก่อน⁶ อีกนัยหนึ่งก็คือต้องเป็นพยานหลักฐานซึ่งน่าจะพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของจำเลยได้ หรือเป็นพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับเหตุลดโทษ หรือบรรเทาโทษ หรือเหตุอันควรรอการลงโทษ ก็ได้ หากพยานหลักฐานชิ้นใดไม่เกี่ยวกับประเด็นย่อมเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังไม่ได้ แต่ถ้าพยานหลักฐานชิ้นนั้นมีความเกี่ยวข้องกับประเด็นแล้วก็ยังคงอยู่ในบังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยการรับฟังพยานหลักฐาน ซึ่งหากมิได้มีการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการนี้แล้วพยานหลักฐานนั้นแม้จะเกี่ยวข้องกับประเด็นแห่งคดีก็รับฟังไม่ได้

1.2 ความหมายของการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน (weighting of evidence)

การชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน หมายถึง การที่ศาลนำพยานหลักฐานทุกประเภทที่คู่ความนำสืบไม่ว่าจะเป็นพยานบุคคล พยานเอกสาร หรือพยานวัตถุ มาพิจารณาว่าพยานหลักฐานนั้นคู่ความได้นำสืบให้เชื่อได้ตามข้ออ้าง ข้อเถียงในประเด็นข้อพิพาทแห่งคดีหรือไม่⁷ กล่าวคือ เมื่อพยานหลักฐานที่นำเข้าสู่เป็นพยานหลักฐานที่รับฟังได้ดังกล่าวแล้ว สิ่งที่ต้องพิจารณาต่อไปคือพยานหลักฐานต่างๆ นั้นสามารถทำการ

⁵ โสภณ รัตนากร. คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน, หน้า 53.

⁶ คณิง ภาไชย. พยาน, (กรุงเทพมหานคร: เรือนแก้วการพิมพ์, 2523), หน้า 47.

⁷ พรเพชร วิวิธชลชัย. คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทยูแพค จำกัด, พิมพ์ครั้งที่ 2, 2538), หน้า 335.

เปรียบเทียบชั่งน้ำหนักความจริงที่ได้ว่า ฝ่ายใดมีข้อเท็จจริงมากน้อยแค่ไหนเพียงใดสมควรให้ฝ่ายใดเป็นผู้ชนะคดี ซึ่งในคดีอาญาต้องดูว่าข้อเท็จจริงที่ได้เพียงพอที่จะรับฟังลงโทษจำเลยหรือไม่ ในขั้นตอนนี้เรียกว่า การชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน⁸ ซึ่งน้ำหนักแค่ไหนเพียงใดจึงจะเพียงพอที่จะลงโทษจำเลยนั้นก็ขึ้นอยู่กับมาตรฐานการพิสูจน์ คือในคดีอาญาัยการจะต้องพิสูจน์จนสิ้นสงสัย⁹ หมายถึงการแสดงให้เห็นด้วยกับพยานหลักฐานและถึงการมีอยู่ของข้อเท็จจริงโดยปราศจากข้อสงสัยนั่นเอง

1.3 ข้อห้ามการรับฟังพยานหลักฐานที่มีลักษณะส่วนตัว

ข้อห้ามการรับฟังพยานหลักฐานที่มีลักษณะส่วนตัว มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยศาลจะใช้ดุลพินิจ คือ ชั่งน้ำหนักกระหว่างสัดส่วนความรุนแรงของความผิดและความน่าสงสัยว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดกับสัดส่วนความสำคัญของสิทธิเสรีภาพแห่งเอกชน เมื่อสิทธิส่วนบุคคลของจำเลยถูกละเมิดโดยเจ้าพนักงานของรัฐซึ่งก็ไม่ได้หมายความว่า พยานหลักฐานดังกล่าวจะรับฟังไม่ได้โดยอัตโนมัติ หลักในเรื่องสิทธิส่วนบุคคลจะมีน้ำหนักเหนือประสิทธิผลในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเฉพาะกรณีความผิดเล็กน้อยเท่านั้น แต่ในกรณีความผิดอุกฉกรรจ์หรือความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศที่กระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมแล้ว ผลประโยชน์ของชาติย่อมอยู่เหนือสิทธิส่วนบุคคลซึ่งหมายความว่าแม้ว่าพยานหลักฐานที่ได้มานั้นจะได้อามาโดยวิธีการล่วงละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนที่มีบัญญัติในรัฐธรรมนูญ ก็ย่อมสามารถที่จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานและสามารถนำมาใช้ลงโทษจำเลยผู้กระทำความผิดได้ ซึ่งหากเป็นความผิดที่ร้ายแรงและความร้ายแรงนั้นมีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ ศาลก็ควรที่จะนำพยานหลักฐานนั้นมาใช้ประกอบการพิจารณาคดีได้โดยการใช้หลักฐานนี้ศาลก็ไม่คำนึงถึงว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจจะได้พยานหลักฐานนั้นมาโดยวิธีที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

2. เปรียบเทียบกฎหมายข้อห้ามการรับฟังพยานหลักฐานที่มีลักษณะส่วนตัวของกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ

2.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา

จากหลักการห้ามมิให้รับฟังพยานหลักฐานของสหรัฐอเมริกาที่เป็นบทตัดพยานโดยเคร่งครัดหรือหลักผลไม้งองดันไม้ที่เป็นพิษ ซึ่งจะตัดพยานทุกชิ้นที่เป็นผลพลอยได้จากพยานชิ้นแรก แต่หลักดังกล่าวก็ยังมีข้อยกเว้นที่ผ่อนคลายความเคร่งครัดเพื่อให้รับฟังพยานหลักฐานบางชิ้นได้ ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะรักษาความยุติธรรมให้เกิดความสงบเรียบร้อยในสังคม โดยมีได้มีผลเป็นการล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชน อันเป็นการรักษาสมดุลระหว่างทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม (Criminal Control Model) และทฤษฎีความชอบด้วยกระบวนการทางกฎหมาย (Due Process Model) ซึ่งเป็นทฤษฎีรูปแบบของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

⁸ สุพิศ ปราณีตพลกรัง. หลักการวินิจฉัยข้อเท็จจริงและชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน .(กรุงเทพมหานคร : บริษัท ประชารวม จำกัด.2532).หน้า 78.

⁹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227.

ที่ทุกประเทศควรจะใช้หลักการทั้งสองนี้ควบคู่กันไปไม่เน้นหนักไปทางด้านใดด้านหนึ่ง¹⁰

กล่าวโดยสรุป จะเห็นได้ว่าคำพิพากษาส่วนใหญ่ของศาลสูงสุดสหรัฐอเมริกาจะไม่รับฟังเฉพาะพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบและผลไม่ชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น แสดงว่าถ้าเป็นพยานหลักฐานที่ชอบด้วยกฎหมายทุกประเภท ศาลสูงสุดสหรัฐอเมริกาจะรับฟังพยานหลักฐานนั้นทั้งหมด โดยที่ไม่ได้มีการเลือกพยานหลักฐาน เช่น ข้อมูลส่วนบุคคล ถ้าศาลสูงสุดสหรัฐอเมริการับฟังพยานหลักฐานหลักฐานประเภทนี้จะเป็นการกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคลตามที่กฎหมายรัฐธรรมนูญคุ้มครองมากจนเกินไป ซึ่งศาลสูงสุดสหรัฐอเมริกาคควรที่จะไม่รับฟังพยานหลักฐานที่เป็นการกระทบสิทธิเสรีภาพนี้ เพราะศาลนั้นมีหน้าที่ที่จะต้องคุ้มครอง สิทธิและเสรีภาพของประชาชนนั่นเอง

2.2 ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

การไม่รับฟังพยานหลักฐานตามหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธ์รัฐเยอรมนีเป็นหลักประกันสิทธิเสรีภาพอันคุ้มครองสิทธิแห่งความเป็นมนุษย์ (มาตรา 1) สิทธิในการพัฒนาบุคลิกภาพของตนเอง (มาตรา 2) สิทธิรักษาความลับในการไปรษณีย์และการสื่อสาร (มาตรา 10) และสิทธิในเคหสถานแห่งตน (มาตรา 13) ศาลจะไม่รับฟังพยานหลักฐานเฉพาะที่เห็นว่ารับฟังแล้วเป็นการละเมิดหลักพื้นฐานแห่งรัฐธรรมนูญ 2 ข้อ คือ Rechtsstaatsprinzip และ Verhältnismässigkeit ซึ่งเป็นกฎเกณฑ์ในการออกหมายค้นและยึด

Rechtsstaatsprinzip นั้นห้ามเจ้าหน้าที่ตำรวจทำการยึดวัตถุพยานหรือสอบถามคำให้การพยานโดยการขู่เข็ญหรือหลอกลวงกับบังคับให้มีหมายค้นสำหรับความผิดบางประเภท ซึ่งศาลจะไม่รับฟังพยานหลักฐานใดก็ตามที่ได้มาโดยการฝ่าฝืนหลักเกณฑ์พื้นฐานนี้อย่างเด็ดขาด แม้หลักเกณฑ์จะคลุมงวดแต่ศาลเยอรมนีพิจารณาการค้นและการยึดแยกออกจากกัน คือ การยึดนั้นถ้าฝ่าฝืนกฎหมายรัฐธรรมนูญจะทำให้พยานหลักฐานนั้นรับฟังไม่ได้โดยตรง ส่วนพยานหลักฐานที่ได้มาโดยการค้นที่ฝ่าฝืนกฎหมายรัฐธรรมนูญหรือโดยการฝ่าฝืนกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้นยังสามารถรับฟังได้

ต่างกับ Verhältnismässigkeit ซึ่งเปิดโอกาสให้ศาลใช้ดุลพินิจ คือ ชั่งน้ำหนักระหว่างสัดส่วนความรุนแรงของความผิดและความน่าสงสัยว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด กับสัดส่วนความสำคัญของสิทธิเสรีภาพแห่งเอกชน Rechtsstaatsprinzip มุ่งรักษาความบริสุทธิ์ของกระบวนการยุติธรรม แต่ Verhältnismässigkeit เป็นเรื่องของความเหมาะสม เมื่อสิทธิส่วนบุคคลของจำเลยถูกละเมิดโดยเจ้าพนักงานของรัฐ ไม่ได้หมายความว่าพยานหลักฐานดังกล่าวจะรับฟังไม่ได้โดยอัตโนมัติ สิทธิส่วนบุคคลมีน้ำหนักเหนือกรณีความผิดเล็กๆ น้อยๆ เท่านั้น แต่ในกรณีความผิดอุกฉกรรจ์หรือเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ ผลประโยชน์ของชาติย่อมอยู่เหนือสิทธิส่วนบุคคล

¹⁰ จันทิมา โรจนโสโรช, “พยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ : ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างคำพิพากษาฎีกาก่อนบัญญัติมาตรา 226/1 กับผลของมาตรา 226/1”.(สารนิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยจันจันจัต,2557), หน้า 58

3. ข้อห้ามการรับฟังพยานหลักฐานที่มีลักษณะส่วนตัวของกฎหมายไทย

กฎหมายพยานของไทยนั้น มีแต่เพียงบทบัญญัติไม่ให้รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบเท่านั้น และศาลฎีกาไทยก็วินิจฉัยโดยยึดแนวทางดังกล่าวมาตลอด อย่างไรก็ตาม ประเด็นที่เป็นปัญหาที่เคยเกิดขึ้นในต่างประเทศ และอาจเกิดขึ้นในประเทศไทยในอนาคตคือเจ้าพนักงานได้พยานหลักฐานดังกล่าวนั้นมาโดยชอบด้วยกฎหมายทุกประการ กล่าวคือ ได้มีการขอหมายจากศาลแล้ว และการปฏิบัติตามหมายก็เป็นไปอย่างถูกต้องและชอบด้วยกฎหมาย แต่พยานหลักฐานนั้นมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความเป็นส่วนตัวของผู้ถูกกล่าวหาอยู่มาก เช่น บันทึกส่วนตัว ซึ่งภายในมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบรรณนิมิตทางเพศของผู้ถูกกล่าวหา เป็นต้น เมื่อมีการนำเสนอพยานหลักฐานดังกล่าวขึ้นสู่ศาล จึงมีประเด็นที่ว่า การรับฟังพยานหลักฐานดังกล่าวแม้ว่าจะนำมาซึ่งความจริงในคดีอาญา แต่อาจทำให้เกิดการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหาอยู่มาก ในประเด็นนี้ ศาลสูงสุดแห่งสหพันธรัฐเยอรมนี จึงได้คิดค้นทฤษฎีลำดับชั้นขึ้น เพื่อใช้พิจารณาความชอบด้วยกฎหมายของการละเมิดสิทธิส่วนตัวส่วนบุคคล

4. บทสรุปและเสนอแนะ

สำหรับแนวทางการพัฒนาหรือการแก้ไขปรับปรุงการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่มีลักษณะส่วนตัวนั้น เป็นเรื่องที่ยังไม่เคยปรากฏในคำพิพากษาฎีกาของไทย แต่ก็มีปรากฏอยู่ในหลักการรับฟังพยานหลักฐานของประเทศเยอรมนี ซึ่งเราสามารถนำหลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานของเยอรมนีมาปรับปรุงและพัฒนาหลักการรับฟังพยานหลักฐานที่เป็นข้อมูลส่วนบุคคลของไทยได้

ซึ่งในการแสวงหาพยานหลักฐานของเจ้าพนักงานรัฐนั้นสามารถที่จะแสวงหาพยานหลักฐานได้ในทุกพื้นที่ๆ แต่ในการรับฟังพยานหลักฐานของศาลนั้น ศาลจะมีวิธีการในการรับฟังพยานหลักฐานในพื้นที่ต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. พื้นที่ที่เป็นพื้นที่ส่วนรวม หรือ สาธารณะบุคคล กล่าวคือ เป็นพื้นที่ๆ ประชาชนหรือบุคคลทั่วไป มาใช้ร่วมกัน เช่น สวนสาธารณะ พื้นที่ส่วนกลางของมหาวิทยาลัย ห้างสรรพสินค้า เป็นต้นนั้น ศาลจะรับฟังพยานหลักฐานที่สามารถค้น ยึด ที่ถูกตามกฎหมายในส่วนนี้ได้ทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับประเด็นในคดี
2. พื้นที่ในบ้านนั้น คือบริเวณที่เป็นห้องนั่งเล่น ห้องครัว ห้องโถงของบ้านนั้น ในการรับฟังพยานหลักฐานของศาล ศาลจะใช้ดุลพินิจในการพิจารณาโดยการชั่งน้ำหนักกระหว่างสัดส่วนความรุนแรงของความผิดและความน่าสงสัยว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดกับสัดส่วนความสำคัญของสิทธิเสรีภาพแห่งเอกชน โดยหลักนี้เป็นเรื่องของความเหมาะสม¹¹ เมื่อสิทธิส่วนบุคคลของจำเลยถูกละเมิดโดยเจ้าพนักงานของรัฐซึ่งก็ไม่ได้หมายความว่า พยานหลักฐานดังกล่าวจะรับฟังไม่ได้โดยอัตโนมัติ หลักในเรื่องสิทธิส่วนบุคคลจะมีน้ำหนักเหนือประสิทธิผลในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเฉพาะกรณีความผิดเล็กน้อยเท่านั้น

¹¹ จันทิมา โรจนโสโรช, “พยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ : ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างคำพิพากษาฎีกาก่อนบัญญัติมาตรา 226/1 กับผลของมาตรา 226/1”.(สารนิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาลัทธิธุรกิจบัณฑิต,2557), หน้า 63

แต่ในกรณีความผิดอุกฉกรรจ์หรือความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศที่กระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมแล้ว ผลประโยชน์ของชาติย่อมอยู่เหนือสิทธิส่วนบุคคล ซึ่งหมายความว่า แม้พยานหลักฐานที่ได้มานั้นจะได้มาโดยวิธีการล่วงละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนที่มีบัญญัติในรัฐธรรมนูญ ก็ย่อมสามารถที่จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานและสามารถนำมาใช้ลงโทษจำเลยผู้กระทำความผิดได้ ซึ่งหากเป็นความผิดที่ร้ายแรงและความร้ายแรงนั้นมีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติที่อยู่ในดุลพินิจของศาลที่จะนำพยานหลักฐานนั้นมาใช้ประกอบการพิจารณาคดีได้

3. พื้นที่ที่มีลักษณะส่วนตัว กล่าวคือ เป็นพื้นที่ๆ บุคคลใช้ทำกิจกรรมที่มีความเป็นส่วนตัว ไม่ประสงค์จะเปิดเผยให้บุคคลอื่นทราบ เช่น ห้องนอน ห้องน้ำ นั้น ในการรับฟังพยานหลักฐานของศาลนั้น ศาลจะต้องไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้แสวงหามาจากพื้นที่ส่วนนี้ เพราะ พื้นที่ส่วนนี้ ถือว่าเป็น พื้นที่ Privacy Area ของบุคคล ซึ่งศาลต้องไม่รับฟังรับฟังพยานหลักฐานที่ได้จากยึด ค้น ส่วนนี้ เพื่อเป็นการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญและเพื่อการคุ้มครองป้องกันการรुक้าชีวิตส่วนตัวของผู้ถูกกล่าวหา การละเมิดในสิทธิประโยชน์ในส่วนตัวหรือความเป็นอยู่ในชีวิตส่วนตัว จึงถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ถูกกล่าวหาจนเกินไป เพราะศาลนั้นมีหน้าที่ๆ จะต้องคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้ความคุ้มครองไว้

ดังนั้น จึงขอเสนอให้มีการแก้ไขปรับปรุงบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพื่อให้เกิดการเปิดกว้างในการพัฒนาหลักการไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานและศาลสามารถจะนำหลักการนี้มาใช้ได้อย่างสะดวกชัดเจนยิ่งขึ้น โดยเสนอให้นำหลักการของเยอรมนีที่น่าสนใจนำมาปรับใช้ได้แก่ การไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยการล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคล (Verhältnismässigkeit) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยเป็นการเปิดโอกาสให้ศาลใช้ดุลพินิจ คือ การชั่งน้ำหนักระหว่างสัดส่วนความรุนแรงของความผิดและความน่าสงสัยว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดกับสัดส่วนความสำคัญของสิทธิเสรีภาพแห่งเอกชนโดยหลักนี้เป็นเรื่องของความเหมาะสม เมื่อสิทธิส่วนบุคคลของจำเลยถูกละเมิดโดยเจ้าพนักงานของรัฐซึ่งก็ไม่ได้หมายความว่า พยานหลักฐานดังกล่าวจะรับฟังไม่ได้โดยอัตโนมัติ หลักในเรื่องสิทธิส่วนบุคคลจะมีน้ำหนักเหนือประสิทธิผลในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เฉพาะกรณีความผิดเล็กน้อยเท่านั้น แต่ในกรณีความผิดอุกฉกรรจ์หรือความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศที่กระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมแล้ว ผลประโยชน์ของชาติย่อมอยู่เหนือสิทธิส่วนบุคคล ซึ่งหมายความว่าแม้ว่าพยานหลักฐานที่ได้มานั้นจะได้มาโดยวิธีการล่วงละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนที่มีบัญญัติในรัฐธรรมนูญ ก็ย่อมสามารถที่จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานและสามารถนำมาใช้ลงโทษจำเลยผู้กระทำความผิดได้ ซึ่งหากเป็นความผิดที่ร้ายแรงและความร้ายแรงนั้นมีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติที่อยู่ในดุลพินิจของศาลที่จะนำพยานหลักฐานนั้นมาใช้ประกอบการพิจารณาคดี

บรรณานุกรม

เอกสารภาษาไทย

หนังสือ

โสภณ รัตนากร. คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน, หน้า 53.

คณิง ภาไชย. พยาน, (กรุงเทพมหานคร: เรือนแก้วการพิมพ์, 2523), หน้า 47.

พรเพชร วิชิตชลชัย. คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทยูแพค จำกัด, พิมพ์ครั้งที่ 2, 2538). หน้า 335.

สุพิศ ปราณีตพลกรัง. หลักการวินิจฉัยข้อเท็จจริงและชี้แจงน้ำหนักพยานหลักฐาน. (กรุงเทพมหานคร : บริษัท ประชुरวงส์ จำกัด. 2532). หน้า 78.

วิทยานิพนธ์

อิสราวุธ อ่อนนุ่ม, หลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ, หน้า 64-65

จันทิมา โรจนโสโรช, “พยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ : ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างคำพิพากษาฎีกาก่อน บัญญัติมาตรา 226/1 กับผลของมาตรา 226/1”. (สารนิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบัณฑิตย , 2557), หน้า 63

ประมวลกฎหมาย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2(11).

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227.